

Державна наукова установа
«Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини»
Державного управління справами

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Медицина невідкладних станів та катастроф»
для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії

Термін навчання 4 роки

Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність 222 «Медицина»
(шифр і назва спеціальності)

Київ – 2016

Робоча програма підготовлена авторським колективом співробітників наукового відділу внутрішньої медицини і Навчально-тренувального центру Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами у складі: д.мед. н., проф. Коломоєць М.Ю., д.мед.н. Кравченко А.М., Васильєва О.В., к.мед.н. Бевзенко Т.Б., д.мед.н. Черній Т.В. на підставі Уніфікованих програм підготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників з невідкладної медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях, які затверджені наказом МОЗ України від 18.03.2005 р. № 120 «Про організацію навчання медичних та немедичних працівників з надання медичної допомоги в екстрених ситуаціях».

Рецензент: Зозуля І.С., завідувач кафедри медицини невідкладних станів НМАПО ім. П.Л. Шупика, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, академік АН Вищої освіти України

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з дисципліни «медицина невідкладних станів та катастроф» для загальнонаукової підготовки (варіативна частина) аспіранта для отримання наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності "Внутрішні хвороби", «Соціальна медицина», «Хірургія» та ін. складена на підставі наступних нормативних документів: Уніфікованих програм підготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників з невідкладної медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях, які затверджені наказом МОЗ України № 120 від 18.03.2005 «Про організацію навчання медичних та немедичних працівників з надання медичної допомоги в екстрених ситуаціях», експериментальний навчальний план, розроблений на принципах Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) і затверджений наказом МОЗ України № 52 від 31.01.2005 зі змінами, затвердженими наказом МОЗ України № 414 від 23.07.2007, наказ МОЗ України № 148 від 31.01.2003 «Про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації у системі вищої медичної та фармацевтичної освіти».

Навчання на циклі підготовки передбачає вивчення питань з надання невідкладної медичної допомоги при тяжких, загрозливих життю станах, засвоєння практичних навичок з метою відновлення або підтримання життєво важливих функцій організму хворих (потерпілих) та попередження розвитку небезпечних для життя ускладнень.

Особлива увага приділяється проведенню практичних занять з вивчення сучасних методів проведення серцево-легеневої і церебральної реанімації, зупинки кровотечі, іммобілізації кінцівок, шиї та хребта, допомозі при серцево-судинних захворюваннях, порушеннях дихання, травматичних ушкодженнях, а також техніці маніпуляцій, що виконують під час надання невідкладної медичної допомоги.

Згідно з освітньо-науковою програмою вивчення даної дисципліни здійснюється за загальною підготовкою на вибір.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонської декларації.

На вивчення дисципліни “медицина невідкладних станів та катастроф” виділено 2 кредити Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), 60 академічних годин, 40 годин з яких складає аудиторна підготовка у вигляді лекцій та практичних занять і 20 годин - самостійна робота. Програма дисципліни структурована на 1 модуль, до складу якого входять 4 змістових модулі.

Модуль 1 – «Медицина невідкладних станів та катастроф».

Змістові модулі:

1. Невідкладна медична допомога в екстремальних ситуаціях.
2. Невідкладна допомога при хірургічній патології, масових ураженнях і отруєннях.
3. Невідкладні стани при патології внутрішніх органів та нервової системи. Радіаційні ураження.
4. Невідкладна медична допомога при інфекційних хворобах. Тактика при загрозах епідемій.

Видами навчальної діяльності аспіранта (здобувача), згідно з навчальним планом, є лекції, практичні заняття та самостійна практична робота (СПР), в організації якої значну роль мають консультації викладачів. Підготовка аспірантів (здобувачів) проводиться на базі Навчально-тренувального центру підготовки з надання невідкладної медичної допомоги в екстремальних ситуаціях (далі – Навчально-тренувального центру) Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами (далі – ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС).

Практичні заняття тривалістю 2 академічні години складаються з чотирьох структурних частин: 1) засвоєння теоретичної частини теми, 2) демонстрація викладачем практичних навичок з конкретної теми, 3) робота аспірантів по відпрацюванню практичних навичок під контролем викладача, 4) вирішення ситуаційних завдань та тестовий контроль засвоєння матеріалу.

Під час практичних занять впродовж циклу кожен аспірант (здобувач) повинен оволодіти практичними навичками та вміннями згідно з вимогами, що передбачені навчальною програмою. Для засвоєння практичних навичок аспірантами (здобувачами) використовуються манекени та тренажери, засоби медичного призначення, та інші технічні засоби.

Самостійна робота аспірантів(здобувачів) посідає у вивченні дисципліни вагоме місце. Вона складає 1/3 від навчального плану і містить перед аудиторну підготовку, засвоєння практичних навичок згідно переліку, роботу у поліклінічних та стаціонарних відділеннях, складання покрокових програм невідкладної допомоги у практиці терапевта, а також опрацювання тактичної моделі при окремих невідкладних станах.

Зміст тем навчальної програми розкривається і конкретизується навчально-методичними матеріалами Навчально-тренувального центру ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС.

Процес проходження підготовки передбачає поточний та підсумковий (модульний) контроль. Поточний контроль полягає у здійсненні перевірки засвоєння окремих тем та практичних навичок з усіх передбачених навчальною програмою тем, який здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, рівня сформованості компетентностей. Поточний контроль здійснюється на основі наступних критеріїв:

активність та результативність роботи особи, яка навчається в аспірантурі, протягом навчання; якість виконання поточних завдань; виконання завдань для самостійного опрацювання; якість виконання письмових поточних контрольних робіт, усних відповідей на практичних заняттях.

Поточний контроль з метою здійснення контролю знань, вмінь, комунікацій, практичної підготовки під час проходження модулів буде проводитися в усній формі (усне опитування, співбесіда (або тестування), письмовій (письмові роботи), індивідуальної та фронтальної перевірок, методів самоконтролю та самоперевірки. Підсумковий (модульний) контроль здійснюється по завершенню модуля у формі заліку.

Залік складається з трьох частин:

- а) оцінка вмінь та оволодіння професійними практичними навичками, що передбачені цією програмою;
- б) оцінка теоретичних знань методом тестового контролю з основних розділів навчальної програми.
- в) оцінка теоретичних знань в ході співбесіди залікової комісії з аспірантом.

Навчальний план з дисципліни «Медицина невідкладних станів та катастроф»

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, з них			СПР	Вид контролю
	Всього годин / кредитів	Аудиторних			
		Лекції	Практ. заняття		
Модуль 1 Змістових модулів - 4	60 годин / 2 кредити	20	20	20	Усний: опитування, співбесіда (або тестування). Письмовий (поточний тестовий контроль, рішення ситуаційних завдань, письмова робота). Контроль виконання практичних навичок. Самоконтроль та самоперевірка.
У тому числі підсумковий модульний контроль	2 години / 0,06 кр. ECTS	-	2		Підсумковий модульний (стандартизований)

Код модуля, теми	Модулі, змістові модулі, теми	Кількість навчальних годин				Вид контролю
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Всього годин/кредитів	
	Всього	20	20	20	60/2	
	Модуль 1. «Медицина невідкладних станів та катастроф»	20	20	20	60/2	
	Змістові модулі:					
1	Змістовий модуль 1. Невідкладна медична допомога в екстремальних ситуаціях.	6	8	2	16	Поточний контроль: тестовий (формат А), рішення ситуаційних клінічних завдань, контроль виконання практичних навичок
1.1	Тема: Принципи надання медичної допомоги при невідкладних станах та в екстремальних ситуаціях. Заходи безпеки. Надання медичної допомоги в умовах бойових дій.	2	2		4	
1.1.1	Принципи надання медичної допомоги при невідкладних станах та в екстремальних ситуаціях. Поведінка у вогнищі ураження при небезпеці для життя. Індивідуальні і групові засоби безпеки при наданні медичної допомоги.	2			2	
1.1.2	Надання медичної допомоги в умовах бойових дій. Етапи надання допомоги. Об'єм та особливості надання медичної допомоги в кожній фазі. Методи екстреної евакуації постраждалих. Вторинний огляд постраждалих та підготовка до евакуації.		2		2	
1.2	Тема: Порушення дихання.		2		2	
1.2.1	Гостра дихальна недостатність. Причини і клініка, невідкладна допомога. Відновлення прохідності дихальних шляхів за допомогою технічних засобів.		2		2	
1.3	Тема: Кровотечі		2		2	
1.3.1	Види кровотеч, ознаки кровотечі. Надання медичної допомоги при внутрішніх та зовнішніх кровотечах. Засоби для тимчасової зупинки кровотеч. Методи зупинки зовнішніх кровотеч. Зони для пальцевого притиснення артеріальних судин. Давляча пов'язка. Правила накладання артеріального джгута. Сучасні засоби для зупинки кровотечі в умовах бойових дій.		2		2	
1.4	Тема: Шоки	2		2	4	
1.4.1	Поняття про шок. Класифікація, патофізіологія, клінічні ознаки шока. Особливості різних видів шоків.	2			2	
1.4.2	Геморагічний шок. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна медична			2	2	

	допомога. Анафілактичний шок. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна медична допомога.					
1.5	Тема: Серцево-легенева реанімація	2	2		4	
1.5.1	Термінальні стани. Клінічна, соціальна та біологічна смерть. Основи реанімації. Невідкладний (базовий) та спеціалізований періоди реанімації. Етапи реанімаційної допомоги (ABCDEF) та методи реанімації.	2			2	
1.5.2	Послідовність дій у разі клінічної смерті. Відновлення прохідності дихальних шляхів. Штучне дихання. Непрямий масаж серця. Дефібриляція. Реанімація парою, або групою рятувальників.		2		2	
2	Змістовий модуль 2. Невідкладна допомога при хірургічній патології, масових ураженнях і отруєннях.	6	6	12	24	Поточний контроль: тестовий (формат А), рішення ситуаційних клінічних завдань, контроль виконання практичних навичок
2.1	Тема: Травматичні ушкодження		4	2	6	
2.1.1	Травми опорно-рухового апарату. Політравма. Механізм виникнення травм у потерпілих. Переломи, вивихи: ознаки, основні симптоми, перша медична допомога. Методи і засоби іммобілізації. Види шин. Підручні засоби для іммобілізації. Іммобілізація шиї та хребта. Травми грудної клітки та живота. Невідкладна медична допомога.		2		2	
2.1.2	Травми голови і хребта. Закрита та відкрита черепно-мозкова травма. Травми спинного мозку.		2		2	
2.1.3	Основні види ран. Опіки та відмороження. Особливості надання медичної допомоги при різних видах ран.			2	2	
2.2	Тема: Гострий живіт	2			2	
2.2.1	Захворювання, що дають клініку "гострого живота". Диференційна діагностика. Тактика. Невідкладна медична допомога.	2			2	
2.3	Тема: Невідкладні стани при патології судин			2	2	
2.3.1	Тромбози та емболії. Травми судин.			2	2	
2.4	Тема: Невідкладні стани при патології сечовидільної системи.			2	2	
2.4.1	Напад ниркової кольки. Гематурія. Гостра затримка сечі. Травматичні ушкодження сечостатевої системи. Клініка, невідкладна медична допомога.			2	2	
2.5	Тема: Невідкладна допомога при пологах і маткових кровотечах.		2	2	4	
2.5.1	Пологи поза лікарнею. Періоди пологів. Допомога в кожному періоді. Особливості пологів при різних видах		2		2	

	передлежання плоду.					
2.5.2	Кровотечі в акушерстві та гінекології. Інші невідкладні стани в акушерстві та гінекології.			2	2	
2.6	Тема: Надання медичної допомоги при масових ураженнях. Правила медичного сортування.	2		2	4	
2.6.1	Надання медичної допомоги при масових ураженнях. Правила медичного сортування.	2		2	4	
2.7	Тема: Гострі отруєння.	2		2	4	
2.7.1	Загальні принципи надання невідкладної медичної допомоги при отруєннях. Гострі отруєння при надходженні отруйних речовин у шлунок.			2	2	
2.7.2	Основи військової токсикології. Види бойових отруйних речовин. Клініка, невідкладна медична допомога.	2			2	
3	Змістовий модуль 3. Невідкладні стани при патології внутрішніх органів та нервової системи. Радіаційні ураження.	6	2	4	12	Поточний контроль: тестовий (формат А), рішення ситуаційних клінічних завдань, контроль виконання практичних навичок
3.1	Тема: Невідкладні стани при захворюваннях системи кровообігу.	2			2	
3.1.1	Артеріальні гіпертензивні кризи. Гострий коронарний синдром. Інфаркт міокарда. Життєво небезпечні порушення серцевого ритму.	2			2	
3.2	Тема: Невідкладні стани при патології дихальної системи.			2	2	
3.2.1	Напад бронхіальної астми, астматичний статус. Пневмонії. Кровохаркання. Пневмоторакс.			2	2	
3.3	Тема: Невідкладні стани при патології нервової системи.	2	2		4	
3.3.1	Гострі порушення мозкового кровообігу. Клініка. Особливості надання медичної допомоги. Тактика. Реперфузійна терапія при гострих порушеннях мозкового кровообігу за ішемічним типом. Профілактика порушень мозкового кровообігу.		2		2	
3.3.2	Коми. Класифікація. Клініка. Невідкладна допомога.	2			2	
3.4	Тема: Основи радіаційної медицини.	2		2	4	
3.4.1	Вплив радіації на організм людини, фізичні основи радіаційного ураження.			2	2	
3.4.2	Види радіаційного ураження. Тактика та перша допомога при радіаційному ураженні. Гостра променева хвороба.	2			2	
4	Змістовий модуль 4. Невідкладна медична допомога при інфекційних хворобах. Тактика при загрозах епідемій.	2	2	2	6	Поточний контроль: тестовий (формат А),

4.1	Тема:Тактика лікаря при хворобах, які можуть спричинити надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, лікування основних синдромів, що виникають при інфекційних хворобах.	2	2	2	6	рішення ситуаційних клінічних завдань, контроль виконання практичних навичок
4.1.1	Хвороби, які можуть спричинити надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, що регулюються Міжнародними Медико-санітарними Правилами. Тактика лікаря при виникненні небезпечних інфекційних хвороб.	2			2	
4.1.2	Основні синдроми, що виникають при інфекційних хворобах – синдром діареї, респіраторний синдром, синдром лихоманки неясного генезу. Діагностика, диференційна діагностика та лікування.		2		2	
4.1.3	Інфекційні хвороби з парентеральним механізмом передачі (вірусні гепатити В, С, D; ВІЛ-інфекція). Діагностика, диференційна діагностика та ведення.			2	2	
	Модульний контроль (залік)		2		2	Тестовий контроль (формат А), контроль виконання практичних навичок
Разом годин - модуль"Медицина невідкладних станів та катастроф"		20	20	20	60	

ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ.

Змістовий модуль 1. Невідкладна медична допомога в екстремальних ситуаціях.

Принципи надання медичної допомоги при невідкладних станах та в екстремальних ситуаціях. Заходи безпеки. Надання медичної допомоги в умовах бойових дій.

Принципи надання медичної допомоги при невідкладних станах та в екстремальних ситуаціях. Поведінка у вогнищі ураження при небезпеці для життя. Індивідуальні і групові засоби безпеки при наданні медичної допомоги.

Надання медичної допомоги в умовах бойових дій. Етапи надання допомоги. Об'єм та особливості надання медичної допомоги в кожній фазі. Методи екстреної евакуації постраждалих. Вторинний огляд постраждалих та підготовка до евакуації.

Порушення дихання.

Гостра дихальна недостатність. Причини і клініка, невідкладна допомога. Відновлення прохідності дихальних шляхів за допомогою технічних засобів

Кровотечі.

Види кровотеч, ознаки кровотечі. Надання медичної допомоги при внутрішніх та зовнішніх кровотечах. Засоби для тимчасової зупинки кровотеч. Методи зупинки зовнішніх кровотеч. Зони для пальцевого притиснення артеріальних судин. Давляча пов'язка. Правила накладання артеріального джгута. Сучасні засоби для зупинки кровотечі в умовах бойових дій.

Шоки.

Поняття про шок. Класифікація, патофізіологія, клінічні ознаки шока. Особливості різних видів шоків.

Геморагічний шок. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна медична допомога. Анафілактичний шок. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна медична допомога.

Серцево-легенева реанімація.

Термінальні стани. Клінічна, соціальна та біологічна смерть. Основи реанімації. Невідкладний (базовий) та спеціалізований періоди реанімації. Етапи реанімаційної допомоги (ABCDE) та методи реанімації.

Послідовність дій у разі клінічної смерті. Відновлення прохідності дихальних шляхів. Штучне дихання. Непрямий масаж серця. Дефібриляція. Реанімація парою, або групою рятувальників.

Змістовий модуль 2. Невідкладна допомога при хірургічній патології, масових ураженнях і отруєннях термічних ураженнях.

Травматичні ушкодження.

Травми опорно-рухового апарату. Політравма. Механізм виникнення травм у потерпілих. Переломи, вивихи: ознаки, основні симптоми, перша медична допомога. Методи і засоби

іммобілізації. Види шин. Підручні засоби для іммобілізації. Іммобілізація шиї та хребта. Травми грудної клітки та живота. Невідкладна медична допомога.

Травми голови і хребта. Закрита та відкрита черепно-мозкова травма. Травми спинного мозку.

Основні види ран. Опіки та відмороження. Особливості надання медичної допомоги при різних видах ран.

Гострий живіт.

Захворювання, що дають клініку "гострого живота". Диференційна діагностика. Тактика. Невідкладна медична допомога.

Невідкладні стани при патології судин.

Тромбози та емболії. Травми судин.

Невідкладні стани при патології сечовидільної системи.

Напад ниркової кольки. Гематурія. Гостра затримка сечі. Травматичні ушкодження сечостатевого органу. Клініка, невідкладна медична допомога.

Невідкладна допомога при пологах і маткових кровотечах.

Пологи поза лікарнею. Періоди пологів. Допомога в кожному періоді. Особливості пологів при різних видах передлежання плоду.

Кровотечі в акушерстві та гінекології. Інші невідкладні стани в акушерстві та гінекології.

Надання медичної допомоги при масових ураженнях. Правила медичного сортування.

Гострі отруєння.

Загальні принципи надання невідкладної медичної допомоги при отруєннях. Гострі отруєння при надходженні отруйних речовин у шлунок.

Основи військової токсикології. Види бойових отруйних речовин. Клініка, невідкладна медична допомога.

Змістовий модуль 3. Невідкладні стани при патології внутрішніх органів та нервової системи. Радіаційні ураження.

Невідкладні стани при захворюваннях системи кровообігу.

Артеріальні гіпертензивні кризи. Гострий коронарний синдром. Інфаркт міокарда. Життєвонебезпечні порушення серцевого ритму. Гостра серцево-судинна недостатність. Колапс. Сінкопальні стани. Серцева астма, набряк легенів, кардіогенний шок.

Невідкладні стани при патології дихальної системи.

Напад бронхіальної астми, астматичний статус. Пневмонії. Кровохаркання. Пневмоторакс.

Невідкладні стани при патології нервової системи.

Гострі порушення мозкового кровообігу. Клініка. Особливості надання медичної допомоги. Тактика. Реперфузійна терапія при гострих порушеннях мозкового кровообігу за ішемічним типом. Профілактика порушень мозкового кровообігу.

Коми. Класифікація. Клініка. Невідкладна допомога.

Основи радіаційної медицини.

Вплив радіації на організм людини, фізичні основи радіаційного ураження.

Види радіаційного ураження. Тактика та перша допомога при радіаційному ураженні. Гостра променева хвороба.

Змістовий модуль 4. Невідкладна медична допомога при інфекційних хворобах. Тактика при загрозах епідемій.

Тактика лікаря при хворобах, які можуть спричинити надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, лікування основних синдромів, що виникають при інфекційних хворобах.

Хвороби, які можуть спричинити надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, що регулюються Міжнародними Медико-санітарними Правилами. Тактика лікаря при виникненні небезпечних інфекційних хвороб.

Основні синдроми, що виникають при інфекційних хворобах – синдром діареї, респіраторний синдром, синдром лихоманки неясного генезу. Діагностика, диференційна діагностика та лікування.

Інфекційні хвороби з парентеральним механізмом передачі (вірусні гепатити В, С, D; ВІЛ-інфекція). Діагностика, диференційна діагностика та ведення.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення - **кінцеві цілі**, які встановлюються на основі ОПП підготовки аспіранта і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. На підставі кінцевих цілей до кожного змістового модулю сформульовані конкретні цілі у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Кінцеві цілі дисципліни:

ЗНАТИ:

1. Принципи надання медичної допомоги при невідкладних станах та в екстремальних ситуаціях. Поведінка у вогнищі ураження при небезпеці для життя. Індивідуальні і групові засоби безпеки при наданні медичної допомоги.
2. Принципи та особливості надання медичної допомоги в умовах бойових дій. Методи екстреної евакуації постраждалих. Вторинний огляд постраждалих та підготовка до евакуації.
3. Причини, клініка і невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності.

4. Види кровотеч, ознаки кровотечі. Засоби для тимчасової зупинки кровотеч. Методи зупинки зовнішніх кровотеч. Зони для пальцевого притиснення артеріальних судин. Правила накладання артеріального джгута. Сучасні засоби для зупинки кровотечі в умовах бойових дій.
5. Класифікація, патофізіологія, клінічні ознаки шока. Особливості різних видів шоків. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна медична допомога при геморагічному та анафілактичному шоку.
6. Термінальні стани. Клінічна, соціальна та біологічна смерть. Етапність проведення серцево-легеневої реанімації.
7. Ознаки, основні симптоми, невідкладна медична допомога при травматичних ушкодженнях.
8. Особливості надання медичної допомоги при різних видах ран, в тому числі опіках та відмороженнях.
9. "Гострий живіт": семіотика, тактика.
10. Тромбози та емболії. Травми судин.
11. Невідкладні стани при патології сечовидільної системи: клініка, невідкладна медична допомога.
12. Невідкладна допомога при пологах і маткових кровотечах.
13. Правила медичного сортування та надання медичної допомоги при масових ураженнях.
14. Принципи надання невідкладної медичної допомоги при отруєннях. Гострі отруєння при надходженні отруйних речовин у шлунок. Бойові отруйні речовини: клініка, невідкладна медична допомога.
15. Клініка та невідкладна допомога при патології серцево-судинної системи (Артеріальні гіпертензивні кризи. Гострий коронарний синдром. Інфаркт міокарда. Життєвонебезпечні порушення серцевого ритму. Гостра серцево-судинна недостатність. Колапс. Сінкопальні стани. Серцева астма, набряк легенів, кардіогенний шок.)
16. Клініка та невідкладна допомога при патології дихальної системи (Напад бронхіальної астми, астматичний статус. Пневмонії. Кровохаркання. Пневмоторакс.)
17. Гострі порушення мозкового кровообігу: клініка, особливості надання медичної допомоги, тактика. Профілактика порушень мозкового кровообігу.
18. Коми: класифікація, клініка, невідкладна допомога.
19. Фізичні основи та види радіаційного ураження. Гостра променева хвороба. Перша допомога при радіаційному ураженні.
20. Хвороби, які можуть спричинити надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, що регулюються Міжнародними Медико-санітарними Правилами. Тактика лікаря при виникненні небезпечних інфекційних хвороб.

21. Синдром діареї, респіраторний синдром, синдром лихоманки неясного генезу: діагностика, диференційна діагностика та лікування.
22. Вірусні гепатити В, С, D; ВІЛ-інфекція: діагностика, диференційна діагностика та ведення.

ВМІТИ:

1. Правильно поводитись у вогнищі ураження при небезпеці для життя, при виникненні небезпечних інфекційних хвороб, при загрозі епідемії.
2. Надавати медичну допомогу в умовах бойових дій на кожному етапі у відповідному об'ємі. Проводити вторинний огляд постраждалих, підготовку до евакуації та екстрену евакуацію постраждалих.
3. Надавати медичну допомогу при внутрішніх та зовнішніх кровотечах. Накласти давлячу пов'язку, артеріальний джгут.
4. Надавати невідкладну медичну допомогу при геморагічному та анафілактичному шоку.
5. Забезпечувати прохідність дихальних шляхів. Проводити штучне дихання методами "з рота до рота", "з рота до носа" та за допомогою ручних дихальних апаратів.
6. Проводити непрямий масаж серця.
7. Проводити серцево-легеневу реанімацію одним та двома реаніматорами.
8. Підготувати дефібрилятор та хворого до дефібриляції, провести дефібриляцію.
9. Вчасно і правильно робити прекардіальний удар.
10. Користуватись електрокардіографом і правильно оцінювати дані ЕКГ-моніторингу, особливо у випадках порушення серцевого ритму.
11. Проводити підрахунок та визначати властивості пульсу, визначати частоту дихання, артеріальний та венозний тиск.
12. Надавати невідкладну долікарську допомогу при гострій серцево-судинній недостатності, забезпечувати догляд за хворими (потерпілими).
13. Проводити ІТ та забезпечувати догляд за хворими при різних формах гострої дихальної недостатності.
14. Проводити оротрахеальну інтубацію трахеї.
15. Проводити конікопункцію та конікотомію.
16. Проводити іммобілізацію та надавати невідкладну допомогу при травматичних ушкодженнях.
17. Надавати невідкладну допомогу при опіках та відмороженнях.
18. Проводити диференційну діагностику та надавати невідкладну медичну допомогу при "гострому животі".
19. Надавати медичну допомогу при невідкладних станах в урології: травматичному ушкодженні, нападі ниркової кольки, гематурії, гострій затримці сечі.

20. Надавати невідкладну допомогу при пологах і маткових кровотечах.
21. Проводити неспецифічні та специфічні заходи при лікуванні отруєнь, в тому числі бойовими отруйними речовинами; промивати шлунок; проводити форсований діурез; здійснювати догляд за хворими при різних отруєннях.
22. Надавати невідкладну медичну допомогу при артеріальному гіпертензивному кризі, гострому коронарному синдромі, інфаркті міокарда, життєвонебезпечних порушеннях серцевого ритму, гострій серцево-судинній недостатності, колапсі та запамороченні, серцевій астмі, набряку легенів, кардіогенному шоку.
23. Проводити диференційну діагностику та надавати невідкладну допомогу при невідкладних станах при патології дихальної системи: нападі бронхіальної астми, астматичному статусі, пневмонії, кровохарканні, пневмотораксі.
24. Проводити лікувальні та профілактичні заходи гострих порушень мозкового кровообігу.
25. Надавати першу допомогу при радіаційному ураженні.

Після проходження підготовки за цією програмою аспіранти (здобувачі) повинні засвоїти та вміти виконувати наступні ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ:

1. Визначення симптомів зупинки серця та дихання.
2. Прості прийоми підтримання прохідності дихальних шляхів (потрійний прийом сафара, постановка повітроводу).
3. Проведення штучного дихання за допомогою мішка типу амбу, методом «з рота в рот» та «з рота в ніс».
4. Зовнішній масаж серця.
5. Відновлення дихання у немовлят та дітей.
6. Основи підтримання життєдіяльності (відновлення роботи серця, дихання).
7. Оцінка стану потерпілого по життєвим ознакам.
8. Видалення сторонніх предметів при обструкції дихальних шляхів.
9. Санація верхніх дихальних шляхів.
10. Робота з дихальною апаратурою.
11. Пункція периферичних та центральних вен.
12. Конікопункція та конікотомія.
13. Оротрахеальна інтубація трахеї.
14. Декомпресія та промивання шлунку.
15. Загальна оцінка захворювання, травми.
16. Накладання "шийного коміру" та іммобілізація хребта.
17. Накладання транспортних шин.
18. Витягання потерпілих з транспортних засобів.

19. Техніка накладання тугої пов'язки на рану, що кровоточить.
20. Техніка накладання джгута, турнікета.
21. Техніка внутрішньовенного введення медикаментозних засобів.
22. Перша допомога при опіках, відмороженнях.
23. Уміння вірно діяти при термінових пологах.

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

ВИД ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ:

Форми поточного та підсумкового (модульного) контролю

Систематичний контроль є дієвим способом зміцнення знань, навичок і вмінь, важливим засобом управління процесом засвоєння навчального матеріалу.

Методи контролю: усний (усне опитування), письмовий (письмові роботи), тестовий, методи самоконтролю та самоперевірки.

Форми контролю: індивідуальна перевірка, фронтальна перевірка.

Види контролю: поточний і підсумковий (модульний) контроль.

Поточний і підсумковий (модульний) контроль оцінювання результатів навчання здійснюється за напрямками:

- перевірка й оцінювання знань та умінь під час практичних занять;
- тематична перевірка й оцінювання засвоєння певного фрагменту змісту освіти;
- перевірка роботи з першоджерелами, виконання самостійної роботи;
- перевірка і оцінювання виконання індивідуального завдання;
- проведення поточного модульного контролю;
- проведення підсумкового контролю й оцінювання (залік).

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, рівня сформованості компетентностей.

Поточний контроль здійснюється за наступними критеріями:

- мотивація, активність та результативність роботи протягом навчання;
- своєчасність та якість виконання поточних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- якість виконання письмових поточних контрольних робіт, усних відповідей на семінарських та практичних заняттях, доповідей, рефератів, аналітичних довідок.

Крім вказаних вище критеріїв, можуть встановлюватися і інші у відповідності до цієї програми.

Поточний контроль передбачає регулярний облік і контроль виконання різних видів домашніх завдань, включаючи розрахунково-графічні роботи.

Лекції, практичні заняття та консультації розглядаються як необхідні форми допомоги аспірантам у їх самостійній роботі, яка виступає основним методом оволодіння знаннями в сфері соціальної медицини.

Активна, системна робота аспірантів (здобувачів) на семінарських заняттях, відвідування лекцій та якість опублікованих статей враховуються при складанні іспиту. Також оцінюються індивідуальні досягнення, навички самооцінки, здібності до самоосвіти і саморозвитку, вміння і навички, комунікативні здібності для роботи в команді.

Підсумковий (модульний) контроль здійснюється по завершенню модуля у формі заліку.

Залік складається з трьох частин:

а) оцінка вмінь та оволодіння професійними практичними навичками, що передбачені цією програмою;

б) оцінка теоретичних знань методом тестового контролю з основних розділів навчальної програми.

в) оцінка теоретичних знань в ході співбесіди залікової комісії з аспірантом.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Принципи надання медичної допомоги при невідкладних станах та в екстремальних ситуаціях. Поведінка у вогнищі ураження при небезпеці для життя. Індивідуальні і групові засоби безпеки при наданні медичної допомоги.
2. Принципи та особливості надання медичної допомоги в умовах бойових дій. Методи екстреної евакуації постраждалих. Вторинний огляд постраждалих та підготовка до евакуації.
3. Причини, клініка і невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності.
4. Види кровотеч, ознаки кровотечі. Засоби для тимчасової зупинки кровотеч. Методи зупинки зовнішніх кровотеч. Зони для пальцевого притиснення артеріальних судин. Правила накладання артеріального джгута. Сучасні засоби для зупинки кровотечі в умовах бойових дій.
5. Класифікація, патофізіологія, клінічні ознаки шоку. Особливості різних видів шоків. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна медична допомога при геморагічному та анафілактичному шоку.

6. Термінальні стани. Клінічна, соціальна та біологічна смерть. Етапність проведення серцево-легеневої реанімації.
7. Ознаки, основні симптоми, невідкладна медична допомога при травматичних ушкодженнях.
8. Особливості надання медичної допомоги при різних видах ран, в тому числі опіках та відмороженнях.
9. "Гострий живіт": семіотика, тактика.
10. Тромбози та емболії. Травми судин.
11. Невідкладні стани при патології сечовидільної системи: клініка, невідкладна медична допомога.
12. Невідкладна допомога при пологах і маткових кровотечах.
13. Правила медичного сортування та надання медичної допомоги при масових ураженнях.
14. Принципи надання невідкладної медичної допомоги при отруєннях. Гострі отруєння при надходженні отруйних речовин у шлунок. Бойові отруйні речовини: клініка, невідкладна медична допомога.
15. Клініка та невідкладна допомога при патології серцево-судинної системи (Артеріальні гіпертензивні кризи. Гострий коронарний синдром. Інфаркт міокарда. Життєвонебезпечні порушення серцевого ритму. Гостра серцево-судинна недостатність. Колапс. Сінкопальні стани. Серцева астма, набряк легенів, кардіогенний шок.)
16. Клініка та невідкладна допомога при патології дихальної системи (Напад бронхіальної астми, астматичний статус. Пневмонії. Кровохаркання. Пневмоторакс.)
17. Гострі порушення мозкового кровообігу: клініка, особливості надання медичної допомоги, тактика. Профілактика порушень мозкового кровообігу.
18. Коми: класифікація, клініка, невідкладна допомога.
19. Фізичні основи та види радіаційного ураження. Гостра променева хвороба. Перша допомога при радіаційному ураженні.
20. Хвороби, які можуть спричинити надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, що регулюються Міжнародними Медико-санітарними Правилами. Тактика лікаря при виникненні небезпечних інфекційних хвороб.
21. Синдром діареї, респіраторний синдром, синдром лихоманки неясного генезу: діагностика, диференційна діагностика та лікування.
22. Вірусні гепатити В, С, D; ВІЛ-інфекція: діагностика, диференційна діагностика та ведення.

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначення симптомів зупинки серця та дихання.
2. Прийоми підтримання прохідності дихальних шляхів (потрійний прийом сафара, постановка повітровою).
3. Проведення штучного дихання за допомогою мішка типу амбу, методом «з рота в рот» та «з рота в ніс».
4. Зовнішній масаж серця.
5. Відновлення дихання у немовлят та дітей.
6. Основи підтримання життєдіяльності (відновлення роботи серця, дихання).
7. Оцінка стану потерпілого по життєвим ознакам.
8. Видалення сторонніх предметів при обструкції дихальних шляхів.
9. Санація верхніх дихальних шляхів.
10. Робота з дихальною апаратурою.
11. Пункція периферичних та центральних вен.
12. Конікопункція та конікотомія.
13. Оротрахеальна інтубація трахеї.
14. Декомпресія та промивання шлунку.
15. Загальна оцінка захворювання, травми.
16. Накладання "шийного коміру" та іммобілізація хребта.
17. Накладання транспортних шин.
18. Витягання потерпілих з транспортних засобів.
19. Техніка накладання тугої пов'язки на рану, що кровоточить.
20. Техніка накладання джгута, турнікета.
21. Техніка внутрішньовенного введення медикаментозних засобів.
22. Невідкладна медична допомога при опіках, відмороженнях.
23. Тактика та медична допомога при термінових пологах.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Залік проводиться у три етапи:

На першому етапі проводиться тестовий контроль, де завдання включають всі розділи програми підготовки доктора філософії.

В рамках заліку можуть використовуватись різні типи та рівні тестових завдань на паперовому та електронному носіях. База даних завдань підлягає оновленню щороку.

Критерії оцінки знань та вмінь. Результати виконання оцінюються у відсотках виконаних та невиконаних тестових завдань, де "**Відмінно**" – 90-100%, "**Добре**" – 75-89% та "**Задовільно**" – 60-74%.

На другому етапі заліку оцінюється рівень володіння аспірантом (здобувачем) практичними вміннями (навичками), які мають відповідати вимогам програми і навчального плану. Оцінювання проводиться у формі захисту реферату (для спеціальності «соціальна медицина»), або в тренажерних класах, лікарських кабінетах, маніпуляційних, операційних (для клінічних спеціальностей), що оцінюється за системою "**Відмінно**", "**Добре**" та "**Задовільно**".

Під час третього етапу проводиться співбесіда членів іспитної комісії з особою, що атестується, де оцінюється здатність аспіранта (здобувача) використовувати отримані упродовж навчання знання, вміння та практичні навички для вирішення професійних завдань. Результати співбесіди оцінюються за системою "**Відмінно**", "**Добре**" та "**Задовільно**".

Для оцінювання рівня підготовки аспіранта (здобувача) за результатами співбесіди з урахуванням підсумків попередніх етапів заліку використовуються такі критерії:

Оцінка "**Відмінно**" ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, вміння використовувати набуті знання для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповіді на всі питання білету, додаткові питання і питання з реферату повинні мати вичерпний характер.

Оцінка "**Добре**" ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Оцінка ставиться за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно", при наявності незначних помилок.

Оцінка "**Задовільно**" ставиться за часткове, неповне засвоєння програмного матеріалу та недостатнє вміння у розв'язанні практичних задач. Оцінка ставиться за умови, якщо завдання в основному виконане та мету завдання досягнуто, й аспірант у відповідях продемонстрував розуміння основних положень передбаченого програмою матеріалу.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ERC Guidelines for resuscitation 2010[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://resuscitationguidelines.articleinmotion.com/resource-centerERC> – 2010. – Назва з екрану.
2. Бутылин Ю.П. АТЛАС. Интенсивная терапия неотложных состояний / Ю.П. Бутылин, В.Ю. Бутылин, Д.Ю. Бутылин. – Київ: Новий друк, 2003.
3. Бабака О.Я. Неотложные состояния в практике врача-терапевта: справочник врача / О.Я. Бабака. – Киев: Доктор Медиа, 2009.
4. Амосова Е.Н. Клиническая кардиология: в 2 т. / Е.Н. Амосова. – Київ: Здоров'я, 1998.
5. Бонитенко Ю.Ю. Острые отравления лекарственными средствами и наркотическими веществами/ Бонитенко Ю.Ю. - Санкт-Петербург: Слби-СПб, 2010.
6. Вольный И.Ф. Экстренная медицинская помощь на догоспитальном этапе / И.Ф. Вольный. - Донецк, 2007.
7. Глумчер Ф.С. Невідкладна медична допомога / Ф.С. Глумчер, В.Ф. Москаленко. – Київ: Медицина, 2006.
8. Грэм Дж. Хэнки Инсульт / Грэм Дж. Хэнки. - Будапешт, 2005.
9. Гроер С.Т. Сердечно-легочная реанимация / С.Т. Гроер - Москва, 1996.
10. Glover J.L. Intraoperative autotransfusion / J.L. Glover, T.A. Broadie // World J. Surg. – 1987.
11. Hogman C.F. The use of blood components in surgical transfusion therapy / C.F. Hogman, L. Bagge, L. Thoren // World J Surg., 1987.
12. Гришкин Ю.Н. Дифференциальная диагностика аритмий / Ю.Н. Гришкин. – Москва: Фолиант, 2000.
13. Дубицький А.Ю. Медицина катастроф / А.Ю. Дубицький. - Київ, 1999.
14. Дзяк Г.В. Невідкладні стани в клініці внутрішніх хвороб / Г.В. Дзяк, А.М. Василенко. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2004.
15. Дядичкин В.П. Основы доврачебной помощи при хирургических заболеваниях и травмах / В.П. Дядичкин . - Минск: Адукацыя і вихаванне, 2006.
16. Ефимов А.С. Энциклопедия семейного врача / А.С. Ефимов – Киев: Здоровье, 1995.
17. Evans В.Е. Local hemostatic agents (and techniques). / В.Е. Evans // Scand. J. Haematol. – 1984.
18. Кома: Диагностика та невідкладна допомога / Зозуля І.С., Боброва В.І., Іващенко О.В., Худошин В.К. – Київ: Буковина, 2003.
19. Кочін І.В. Охорона праці та безпека життєдіяльності населення у надзвичайних ситуаціях / І.В. Кочін, Г.О. Черняков. – Київ: Здоров'я, 2005.
20. Кузин М. И. Хирургические болезни / М. И. Кузин. – Москва: Медицина, 1986.

21. Кусталов К. Неотложные врачебные манипуляции: цветной атлас / К. Кусталов. – Москва: Практика, 2006.
22. Круглов В. Скорая доврачебная помощь / В. Круглов. - Ростов-на Дону: Феникс, 2008.
23. Лазарь А.П. Радіаційна медицина / А.П. Лазарь. - Київ, 1993.
24. Лужников Е.А. Неотложная терапия острых отравлений и эндотоксикозов: справочник для врачей / Е.А. Лужников. - 2-е изд. доп. и перераб. – Москва: МИА, 2010.
25. Марухно Т.В. Медицина невідкладних станів: нормативні директивні правові документи / Т.В. Марухно. – Київ: Медінформ, 2007.
26. Михайлов М.К. Неотложная помощь в практике семейного врача / М.К. Михайлов. – Казань: Медлитература, 2008.
27. Марухно Т.В. Кардіологія: Нормативні директивні правові документи / Т.В. Марухно. – Київ: МВЦ «Медінформ», 2007.
28. Мандел В. Дж. Аритмии сердца. Механизмы, диагностика, лечение / Мандел В. Дж. – Москва: Медицина, 1996.
29. Молчанов И. В. Растворы гидроксиэтилированного крахмала - современные и эффективные плазмозамещающие средства инфузионной терапии. Монографический обзор / И. В. Молчанов, О. А. Гольдина. – Москва: РАМН, 1998.
30. Мурашко В.В. Электрокардиография / Мурашко В.В., Струтынский А.В. . – Москва: МЕДпресс, 1998.
31. Мавродий В.М. Неотложная и интенсивная терапия / Мавродий В.М. – Одесса: Фотосинтетика, 2009.
32. Нетяженко В.З. Гострый коронарный синдром / Нетяженко В.З. - Київ, 2009.
33. Никонов В.В. Медицина неотложных состояний: в 4 т. / Никонов В.В.- Донецк, 2008.
34. Оксенгендлр Г.И. Яды и противоядия / Оксенгендлр Г.И. - Ленинград: Наука, 1982
35. Палій Л.В. Основи реаніматології / Палій Л.В. - Київ, 2008.
36. Пірогов М.І. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів / Пірогов М.І. – Вінниця: ДКФ, 2007.
37. Петриченко Т.В. Перша медична допомога / Петриченко Т.В. – Київ: Медицина, 2007.
38. Руксин В.В. Неотложная кардиология / Руксин В.В. - 4-е изд. - Санкт-Петербург: Невский Диалект, 2001.
39. Рошін Г.Г. Екстрена медична допомога / Рошін Г.Г., Крилюк В.О., Нацюк М.В. - Київ, 2009.
40. Рошін Г.Г. Надання медичної допомоги постраждалим з політравмою на догоспітальному етапі / Рошін Г.Г., Гайдаєв Ю.О., Мазуренко О.В. - Київ, 2003.
41. Рошін Г.Г. Алгоритми та контрольні тести з невідкладної медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях / Рошін Г.Г., Нацюк М.В. - Київ, 2007.

42. Рошчін Г.Г. Система невідкладної допомоги США. Особливості її організації та підготовки фахівців / Рошчін Г.Г., Корнієнко М.М. - Київ, 2004.
43. Рошчін Г.Г. Протоколи з надання екстреної медичної допомоги у разі невідкладних станів / Рошчін Г.Г., Москаленко В.Ф. – Київ: Фарм Арт, 2001.
44. Сыркин А.Л. Инфаркт миокарда / А.Л. Сыркин. - 3- изд. – Москва: МИА, 2003.
45. Скляренко Є.Т. Травматалогія і ортопедія / Скляренко Є.Т. – Київ: Здоров'я, 2005.
46. Сумин С.А. Неотложная доврачебная помощь / Сумин С.А. – Москва: МИА, 2008.
47. Смирнов Б.А. Психология деятельности в экстремальных ситуациях / Смирнов Б.А. - 2-е изд. испр. и доп. - Харьков: Гум. Центр, 2008.
48. Терещенко В.П. Ентеросорбенти у медичній практиці / В.П. Терещенко. - Київ, 2008.
49. Целуйко В.И. Курс лекций по клинической кардиологии / Целуйко В.И. – Харьков: Гриф, 2004.
50. Цыбулькин Э.К. Угрожающие состояния в педиатрии / Цыбулькин Э.К. – Москва: Гэотар–Медиа, 2007.
51. Чекман И.С. Скорая и неотложная медицинская помощь / И.С. Чекман. – Киев: Здоровье, 2002.
52. Чепкий Л.П. Швидка медична допомога / Чепкий Л.П. - Київ, 1992.
53. Чен Г. Руководство по технике врачебных манипуляций / Чен Г., Сола Х.Е., Лиллемо К.Д. - Витебск: Белмедкнига, 1996.
54. Шанин В.Ю. Неотложная помощь при острых терапевтических заболеваниях / Шанин В.Ю., Костин Э.Д., Батагов С.Я. - Санкт – Петербург, 2006.
55. Швец Н.И. Неотложные состояния в клинике внутренней медицины / Швец Н.И., Пидаев А.В., Бенца Т.М. - Киев, 2006.
56. Штульман Д.Р. Болезни нервной системы / Штульман Д.Р., Попелянский Я.Ю. – Москва: МЕДпресс – информ, 2005.
57. Швец Н.И. Неотложные состояния в клинике внутренней медицины: учебное пособие / Швец Н.И., Пидаев А.В. - Киев, 2006.
58. Михайлов М.К. Неотложная помощь в практике семейного врача / Михайлов М.К., Богоявленский В.Ф. - 2-е изд., испр. и доп. – Казань: Медлитература, 2008.
59. Медика В. А. Скорая медицинская помощь: краткое руководство / Медика В. А. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2010.
60. Зильбер А.П. Этюды критической медицины / Зильбер А.П. – Москва: Медпресс-информ, 2006.